

Sp. zn. IV/1 Spr 390/17/1000 - 28

Materiál na rokovanie
Komisie pre
vydávanie záväzných stanovísk

NÁVRH

stanoviska generálneho prokurátora Slovenskej republiky k právnemu posúdeniu skutku ako trestného činu pri odcudzení peňaženky obsahujúcej aj platobný prostriedok bezhotovostného platobného styku (platobnú kartu), k použitiu ktorého nedošlo, a to ani v štádiu pokusu

Podnet:

vlastný poznatok
prokuratúry (trestný odbor
Generálnej prokuratúry
Slovenskej republiky)

Obsah materiálu:

1. Návrh uznesenia
2. Vlastný materiál

Predkladá:

JAROMÍR ČIŽNÁR
generálny prokurátor
Slovenskej republiky

KOMISIA PRE VYDÁVANIE ZÁVÄZNÝCH STANOVÍSK

UZNESENIE

k návrhu stanoviska generálneho prokurátora Slovenskej republiky k právnomu posúdeniu skutku ako trestného činu pri odcudzení peňaženky obsahujúcej aj platobný prostriedok bezhotovostného platobného styku (platobnú kartu), k použitiu ktorého nedošlo, a to ani v štádiu pokusu

Číslo uznesenia: .../2018

Zo dňa: 2018

Číslo materiálu: IV/1 Spr 390/17/1000

Predkladateľ: generálny prokurátor Slovenskej republiky

Podnet: vlastný poznatok prokuratúry
(trestný odbor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky)

Stupeň utajenia: žiadny

VLASTNÝ MATERIÁL

Z aplikačnej praxe orgánov činných v trestnom konaní vyplynul problém týkajúci sa právnej kvalifikácie skutku ako trestného činu pri odcudzení peňaženky obsahujúcej aj platobný prostriedok bezhotovostného platobného styku (platobnú kartu), k použitiu ktorého nedošlo, a to ani v štádiu pokusu.

Ide o aplikačný problém, ktorý vznikol v súvislosti s rozhodovaním sporu o vecnú príslušnosť medzi poverenými príslušníkmi Policajného zboru a vyšetrovateľmi Policajného zboru. Pri prečine krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona je trestná sadzba do dvoch rokov určujúca vecnú príslušnosť povereného príslušníka Policajného zboru (§ 202 ods. 2 Trestného poriadku). V prípade právnej kvalifikácie skutku aj ako trestného činu podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, teda prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty, je ustanovená trestná sadzba na jeden rok až päť rokov, ktorá odôvodňuje vecnú príslušnosť vyšetrovateľa Policajného zboru.

O stanovisko k predmetnému aplikačnému problému boli požiadaní prokurátori krajských prokuratúr a prokurátori príslušných odborov a oddelení Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky.

Prokurátori oddelenia majetkovej kriminality trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky konštatovali, že k predloženému aplikačnému problému nie je možné zaujať jednoznačné, všeobecne platné a univerzálne stanovisko, prípadne inú formu všeobecného usmernenia, nakoľko každá jedna takáto trestná vec má individuálny charakter. Následne sa vyjadrili k modelovému prípadu krádeže peňaženky neznámym páchatelom, ktorá obsahovala finančnú hotovosť neprevyšujúcu výšku malej škody a zároveň aj bankou vydanú platobnú kartu, ktorá do momentu začatia trestného stíhania nebola použitá, a to ani v štádiu pokusu.

Objektom prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona je vlastnícke právo, najmä výkon vlastníckeho práva slúžiaci na využívanie týchto platobných prostriedkov.

Objektívna stránka prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona spočíva alternatívne v neoprávnenej výrobe, pozmeňovaní, napodobňovaní, falšovaní alebo obstaraní si platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty na účel použiť ho ako pravý alebo v neoprávnenom prechovávaní, preprave, použití alebo poskytnutí inému takéhoto platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty na účel použiť ho ako pravý.

Z hľadiska následku ide o trestný čin ohrozovací, ktorý je dokonaný už samotným neoprávneným obstaraním elektronického platobného prostriedku, ktorým je aj platobná karta vydaná príslušnou bankou.

Predmetom útoku pri prečine neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona je platobná karta a nie peňažné prostriedky uložené na bankovom účte, ku ktorému bola platobná karta vydaná. Na dokonanie tohto trestného činu sa preto nevyžaduje, aby páchatel nakladal s peňažnými prostriedkami uloženými na účte, ku ktorému bola karta vydaná. Ani následok tohto trestného činu nespočíva v spôsobení škody na týchto peňažných prostriedkoch, pričom Trestný zákon v zákonných znakoch tejto skutkovej podstaty nevyžaduje úmysel páchatel'a obohatiť seba alebo iného, alebo spôsobiť na cudzom majetku škodu.

Prokurátori následne poukázali na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „trestnoprávne kolégium“) R 14/2008 (sp. zn. Tpj 29/2007 z 20. mája 2008), podľa ktorého neoprávnené obstaranie platobnej karty je akékoľvek získanie platobnej karty alebo predmetu spôsobilého plniť jej funkciu bez právneho dôvodu, a to napríklad krádežou, podvodom, alebo zatajením veci, pričom ak by páchatel takto neoprávnene obstaranú platobnú kartu aj použil a spôsobil tým škodu malú, alebo sa o to pokúsil, dopustil by sa v jednočinnom súbehu aj prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona. Zároveň poukázali na skutočnosť, že uvedené stanovisko trestnoprávneho kolégia riešilo zásadne odlišný právny problém, a to prípustnosť trestnoprávneho postihu len konaní smerujúcich k použitiu nepravých, rôznym spôsobom pozmenených, prípadne sfalšovaných platobných prostriedkov s cieľom použiť ich ako pravé, respektíve prípustnosť trestnoprávneho postihu aj konaní spočívajúcich v neoprávnenom obstaraní a následnom použití pravých platobných elektronických prostriedkov. Primárne považujú za potrebné zamerať v procese dokazovania pozornosť na preukázanie subjektívnej stránky vo forme úmyselného konania, pri súčasnom naplnení zákonného znaku skutkovej podstaty - účelu spáchania činu, respektíve motívu spáchania činu, teda „na účel použiť ho ako pravý“. Konkrétne považujú za potrebné v rámci dokazovania zisťovať, či páchatel mal v momente neoprávneného zmocnenia sa peňaženky vedomosť o skutočnosti, že sa v nej platobná karta nachádza. Takúto vedomosť pritom mohol páchatel získať napríklad predchádzajúcim sledovaním poškodenej, pre neho neznámej osoby, ktorá s platobnou kartou manipulovala, prípadne pohľadom do roztvorenej peňaženky, a to či už pred alebo po jej odcudzení, prípadne z osobného kontaktu s poškodným spoznajúc jeho osobné a majetkové pomery, návyky a bežné štandardy jeho správania vrátane finančnej gramotnosti a podobne.

Podľa názoru prokurátorov oddelenia majetkovej kriminality trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky bez preukázania vedomostnej zločky páchatel'a vo vzťahu k platobnej karte nachádzajúcej sa v odcudzenej peňaženke nie je možné konanie páchatel'a kvalifikovať inak, ako len trestný čin krádeže podľa § 212 Trestného zákona, pri naplnení jeho ďalších zákonných znakov. To znamená, že v prípade krádeže peňaženky neznámym páchatel'om, ktorá obsahovala finančnú hotovosť neprevyšujúcu výšku malej škody a zároveň aj platobnú kartu, ktorá však do momentu začatia trestného stíhania nebola použitá, a to ani v štádiu pokusu, pričom platobná karta bola dodatočne nájdená v odhodenej peňaženke, prípadne je jej ďalší osud orgánom činným v trestnom konaní neznámy, je vecne príslušným policajtom na úkony trestného konania poverený príslušník Policajného zboru, pretože právna kvalifikácia skutku ako trestného činu aj podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona neprichádza do úvahy.

Zásadne inak je podľa ich názoru možné posudzovať situáciu, ak po odcudzení peňaženky s finančnou hotovosťou prevyšujúcou výšku malej škody vo vzťahu ku skutku v časovo významnom období po krádeži bola peňaženka s platobnou kartou, prípadne

platobná karta samotná nájdená u páchatel'a, ktorý ju u seba už vedome prechováva za účelom jej možného istého použitia, respektíve využitia v budúcnosti. V takom prípade prichádza do úvahy súbeh prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona s prečinom neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, kde je vzhľadom na trestnú sadzbu vecne príslušný na vykonávanie úkonov trestného konania vyšetrovateľ Policajného zboru.

Právne úvahy, že v dnešnej technologicky vyspelej informačnej dobe každý páchatel' krádeže, a to aj páchatel' s priemerným intelektom, už objektívne musí mať vedomosť o masovom rozšírení platobných kariet, ktoré sú bežným platobným prostriedkom, o spôsobe ich používania, ako aj o ich bežnom nosení v peňaženkách alebo iných veciach obvykle slúžiacich na uloženie osobných vecí, finančných prostriedkov, dokladov a platobných kariet, a teda musí predpokladať, respektíve je minimálne uzrozumený s tým, že v odcudzovanej peňaženke, respektíve inej takej veci slúžiacej na uloženie platobných kariet, sa platobná karta s vysokou mierou pravdepodobnosti môže nachádzať, čím si formou odcudzenia peňaženky, respektíve inej takej veci neoprávnene obstaral tento platobný prostriedok, považujú prokurátori oddelenia majetkovej kriminality trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky za hypotetické a špekulatívne z hmotnoprávneho hľadiska (právna kvalifikácia skutku aj ako trestného činu podľa § 219 Trestného zákona) a tiež z procesnoprávneho hľadiska (určenie vecnej príslušnosti vyšetrovateľa Policajného zboru na vykonávanie úkonov trestného konania).

Prokurátori medzinárodného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky prezentovali názor, že na to, aby bola v danom prípade naplnená skutková podstata trestného činu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 Trestného zákona, je potrebné páchatel'ovi preukázať, že platobnú kartu si obstaral za účelom jej použitia ako pravej, napríklad tým, že sa minimálne pokúšal odcudzenou platobnou kartou vykonať výbery z bankomatu alebo sa pokúšal prostredníctvom nej uhradiť tovar v obchode atď. Podľa nich skutočnosť, že páchatel' odcudzil peňaženku, v ktorej sa nachádzala aj platobná karta, nenapĺňa bez ďalšieho právnu kvalifikáciu skutku aj ako trestného činu podľa § 219 Trestného zákona, najmä ak ju napríklad odhodil, pretože nemal v úmysle ju použiť a ponechal si len odcudzenú finančnú hotovosť z peňaženky.

Prokurátori všetkých krajských prokuratúr s výnimkou prokurátorov Krajskej prokuratúry v Nitre sa v podstate stotožňujú s právnym názorom prezentovaným prokurátormi oddelenia majetkovej kriminality trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a medzinárodného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky.

Prokurátori organizačno-kontrolného oddelenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, prieskumného oddelenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a Krajskej prokuratúry v Nitre z hľadiska subjektívnej stránky páchatel'a prezentovali názor, že nie je potrebné preukazovať priamy úmysel páchatel'a odcudzovať platobnú kartu. Konanie smerujúce k odcudzeniu peňaženky alebo inej veci obvykle slúžiacej na uloženie platobných kariet postačuje k záveru, že páchatel' konal v nepriamom úmysle vecí sa zmocniť. Zmocnenie sa cudzej veci, ako aj platobnej karty, ak sa táto v čase skutku nachádzala medzi odcudzenými vecami, determinuje trestnoprávnu zodpovednosť za všetky veci, ktoré sa v predmete krádeže (peňaženke, taške, kabelke) nachádzali. Konanie páchatel'a bude v takom prípade právne kvalifikované podľa výšky škody podľa príslušného ustanovenia trestného činu (prečinu) krádeže podľa § 212 Trestného zákona a ak sa v odcudzenom predmete nachádzala aj

platobná karta, bude potrebné toto konanie právne kvalifikovať aj ako prečin neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona. V týchto prípadoch je na úkony trestného konania vecne príslušný vyšetrovateľ Policajného zboru.

Zároveň konštatovali, že v súčasnej dobe je používanie bezhotovostného styku a iných finančných služieb, ku ktorým je potrebné použiť platobnú (debetnú či kreditnú) kartu natoľko rozšírené, že väčšina ľudí využíva platobné karty, platobný prostriedok alebo iný predmet spôsobilý plniť funkciu platobného prostriedku, či už vo forme debetnej karty, teda karty k bežnému či podnikateľskému účtu vedenému v banke alebo kreditnej karty vydannej k predschránenému úveru s dohodnutým úverovým rámcom poskytnutým nielen bankou, ale akoukoľvek inou právnickou osobou - nebankovou inštitúciou. Za inú platobnú kartu považujú napríklad čipovú kartu vydávanú prepravcom, ktorou je možné uhradiť cenu prepravy, nakoľko obsahuje elektronický prostriedok (napríklad čip), ktorý obsahuje údaj o zakúpenom kredite, pričom platba prebieha odčítaním kreditu v na to určenom zariadení prepravcu a evidovaní zvyšku zakúpeného kreditu v čipe karty. Z uvedeného dôvodu je podľa nich vysoko pravdepodobné, že v akejkoľvek peňaženke sa okrem finančnej hotovosti nachádza aj platobná karta, platobný prostriedok alebo iný predmet spôsobilý plniť funkciu platobného prostriedku.

Títo prokurátori argumentovali aj tým, že už zo samotnej skutkovej podstaty prečinu kvalifikovaného podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona je zjavné, že z hľadiska následku ide o trestný čin ohrozovací, ktorý je dokonaný už samotným neoprávneným obstaraním elektronického platobného prostriedku, teda platobnej karty vydannej príslušnou bankou.

Pre posúdenie konania páchatel'a, za použitia modelovej situácie, ak v odcudzenej peňaženke sa nachádzala aj platobná karta, nie je podľa týchto prokurátorov potrebné preukazovať, či páchatel' v čase páchania skutku mal vedomosť o tejto skutočnosti. Vychádzajúc z vyššie uvedeného uviedli, že odcudzením peňaženky páchatel' naplní zákonné znaky subjektívnej stránky vo forme nepriameho úmyslu podľa § 15 písm. b) Trestného zákona, nakoľko vedel, že svojím konaním môže porušiť záujmy chráneného Trestným zákonom ustanovením § 219 ods. 1 Trestného zákona spôsobiť a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený, pretože si bol vedomý, že v peňaženke, ktorú odcudzil, sa môže nachádzať platobná karta a túto okrem finančnej hotovosti aj odcudzil. Vychádzajúc z uvedeného sú toho právneho názoru, že už odcudzením peňaženky, v ktorej sa nachádzala platobná karta, platobný prostriedok či iný predmet spôsobilý plniť funkciu platobného prostriedku, bez ohľadu na to, či takto získanú platobnú kartu, platobný prostriedok či iný predmet spôsobilý plniť funkciu platobného prostriedku, páchatel' následne použil, naplnil zákonné znaky prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona. Právny názor opierajú aj o už vyššie citované stanovisko trestnoprávneho kolégia sp. zn. Tpj 29/2007 z 20. mája 2008.

Právnu kvalifikáciu skutku ako trestného činu krádeže peňaženky, v ktorej bola platobná karta a nebola použitá páchatel'om, len ako priestupku podľa § 50 ods. 1 zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov alebo len ako prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 alebo ods. 2 písm. c) Trestného zákona považujú za rozpornú so zákonom a s uvedeným zjednocujúcim stanoviskom trestnoprávneho kolégia.

Predložený návrh stanoviska generálneho prokurátora Slovenskej republiky korešponduje s právnym názorom prokurátorov oddelenia majetkovej kriminality trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, prokurátorov medzinárodného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a väčšiny prokurátorov krajských prokuratúr.

Odlišná existencia právnych názorov prokurátorov v rámci celej Slovenskej republiky v súvislosti s právnou kvalifikáciou skutku ako trestného činu pri odcudzení peňaženky obsahujúcej aj platobný prostriedok bezhotovostného platobného styku (platobnú kartu), k použitiu ktorého nedošlo, a to ani v štádiu pokusu, je dôvodom na vydanie stanoviska generálneho prokurátora Slovenskej republiky, a to na návrh Komisie pre vydávanie záväzných stanovísk.

Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov generálny prokurátor Slovenskej republiky predkladá Komisii pre vydávanie záväzných stanovísk tento návrh

s t a n o v i s k a:

V prípade právnej kvalifikácie skutku ako prečinu neoprávneného výrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona pri odcudzení peňaženky alebo inej veci obvykle slúžiacej na uloženie osobných vecí, finančných prostriedkov, dokladov a platobných prostriedkov bezhotovostného platobného styku, v ktorej sa nachádzala platobná karta, k použitiu ktorej nedošlo, a to ani v štádiu pokusu, je na určenie trestnoprávnej zodpovednosti páchatel'a obligatórnou povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní podľa § 119 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku v procese dokazovania preukázať vedomostnú zložku páchatel'a vo vzťahu k existencii platobnej karty v dispozícii poškodeného za súčasného preukázania motívu páchatel'a použiť platobnú kartu ako pravú.

O d ô v o d n e n i e :

Aplikačný problém týkajúci sa právnej kvalifikácie skutku ako trestného činu pri odcudzení peňaženky obsahujúcej aj platobnú kartu, s ktorou nebol realizovaný výber, a to ani v štádiu pokusu, bol prvotne prezentovaný prezidentom Policajného zboru na pracovnej porade generálneho prokurátora Slovenskej republiky s krajskými prokurátormi v Bratislave dňa 7. septembra 2017, pričom dňa 5. októbra 2017 na pracovnej porade riaditeľky trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v Starej Lesnej bolo prokurátorom trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky k nemu prezentované stanovisko prokurátorov oddelenia majetkovej kriminality trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Výsledkom následnej diskusie prítomných námestníkov krajských prokurátorov pre trestný úsek a okresných prokurátorov bolo zistenie nejednotnej aplikačnej praxe v rámci Slovenskej republiky, pričom zásadné odlišnosti boli zistené najmä na niektorých prokuratúrach v územnej pôsobnosti Krajskej prokuratúry v Nitre.

Prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona sa dopustí ten, kto neoprávnene vyrobí, pozmení, napodobní, falšuje alebo si obstará platobný prostriedok, elektronické peniaze alebo inú platobnú kartu vrátane telefónnej karty alebo predmet spôsobilý plniť takú funkciu na účel použiť ho ako pravý alebo na taký účel ho prechováva, prepravuje, použije alebo poskytne inému.

Objektom trestného činu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty je vlastnícke právo, najmä výkon vlastníckeho práva slúžiaci na využívanie týchto platobných prostriedkov.

Objektívna stránka tohto trestného činu spočíva alternatívne v neoprávnenej výrobe, pozmeňovaní, napodobňovaní, falšovaní alebo obstaraní si platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty na účel použiť ho ako pravý alebo v neoprávnenom prechovávaní, prepravovaní, použití alebo poskytnutí inému takéhoto platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty na účel použiť ho ako pravý.

Z hľadiska následku ide o trestný čin ohrozovací, ktorý je dokonaný už samotným neoprávneným obstaraním elektronického platobného prostriedku, ktorým je aj platobná karta vydaná príslušnou bankou. Na dokonanie trestného činu sa nevyžaduje, aby páchatel nakladal s peňažnými prostriedkami uloženými na účte, ku ktorému bola platobná karta zriadená. Obstaraním platobného prostriedku, elektronických peňazí, platobnej karty alebo predmetu spôsobilého plniť ich funkcie škoda nevzniká, táto vzniká až poruchovým trestným činom, ktorý páchatel spácha s jej použitím.

Obligatórnym znakom subjektívnej stránky každého trestného činu je zavinenie, pričom Trestný zákon vychádza zo zásady dôsledného uplatňovania zodpovednosti za zavinenie.

Zavinenie je vnútorný psychický vzťah páchatel'a k podstatným náležitostiam trestného činu, respektíve vnútorný psychický vzťah páchatel'a k porušeniu alebo ohrozeniu záujmu chráneného Trestným zákonom vyvolanému spôsobom uvedeným v Trestnom zákone, pričom sa musí vzťahovať na všetky podstatné skutočnosti, ktoré sú znakom skutkovej podstaty trestného činu (R 17/2003).

Samotné zavinenie je vybudované na vedomostnej a vôľovej zložke. Vedomostná, čiže intelektuálna, rozumová, respektíve predstavová zložka spočíva v páchatel'ovom vnímaní predmetov a javov jeho zmyslovými orgánmi a v jeho predstavách o týchto predmetoch a javoch. Vôľová zložka zahŕňa chcenie alebo uzrozenie, to znamená rozhodnutie konať určitým spôsobom so znalosťou podstaty veci. Ak totiž páchatel' rozhodujúce skutočnosti nechce a nie je s nimi ani uzrozený, nemožno hovoriť o jeho vôli spáchať trestný čin.

Podľa toho, či vedomostná a vôľová zložka sú alebo nie sú dané, respektíve v akej miere existujú, rozlišujeme úmyselné zavinenie (priamy a nepriamy úmysel) a zavinenie z neobanlivosti (vedomá a nevedomá neobanlivosť).

- Trestný zákon teda rozlišuje úmysel:
 - priamy, ak páchatel' chcel spôsobom uvedeným v Trestnom zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom [§ 15 písm. a) Trestného zákona],

- nepriamy, ak páchatel' vedel, že svojím konaním môže spôsobiť porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom a pre prípad, že ich spôsobí, bol s tým uzrozmeneý [§ 15 písm. b) Trestného zákona].

Pri úmyselnom zavinení je zastúpená vedomostná zložka, ako aj vôľová zložka. Základný rozdiel medzi priamym a nepriamym úmyslom je v intenzite (kvantite) vôľovej zložky. Pri priamom úmysle je dôraz kladený na vôľovú zložku za súčasnej existencie vedomostnej zložky. Pri nepriamom úmysle je vôľová zložka zoslabená. Ide najmä o prípady, keď páchatel' chcel spôsobiť určitý následok uvedomujúc si, že popri ňom alebo namiesto neho môže spôsobiť iný trestnoprávne relevantný následok, s ktorým bol uzrozmeneý.

Subjektívna stránka prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona vyžaduje úmyselné zavinenie.

Fakultatívnym znakom subjektívnej stránky je motív alebo cieľ páchatel'a.

Motívom trestného činu je vnútorný podnet, ktorý viedol páchatel'a k rozhodnutiu spáchať trestný čin. Motív (pohnútku) je v niektorých skutkových podstatách výslovne uvedený, čím sa stáva ich obligatívnym znakom, a preto k trestnej zodpovednosti páchatel'a sa potom vyžaduje, aby bol naplnený i tento znak skutkovej podstaty trestného činu.

Takýmto prečinom je aj neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, pri ktorom Trestný zákon okrem zavinenia vyžaduje aj tento zákonný znak skutkovej podstaty - účel spáchania činu, respektíve motív spáchania činu „na účel použiť ho ako pravý“.

Podľa § 2 ods. 19 zákona č. 492/2009 Z. z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o platobných službách“) platobným prostriedkom sa rozumie personalizované zariadenie alebo súbor postupov dohodnutý medzi používateľom platobných služieb a poskytovateľom platobných služieb, ktoré sa používajú na účely predkladania platobného príkazu, najmä platobná karta, internet banking alebo iné platobné aplikácie elektronického bankovníctva.

Podľa § 2 ods. 20 zákona o platobných službách platobnou kartou sa rozumie platobný prostriedok, ktorý umožňuje používateľovi platobných služieb prístup k finančným prostriedkom čerpaným do výšky limitu povoleného poskytovateľom platobných služieb.

Oprávneným držiteľom platobného prostriedku vrátane platobnej karty je každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej bol vydaný na používanie elektronický platobný prostriedok na základe uzatvorenej zmluvy o vydaní a používaní tohto elektronického platobného prostriedku.

Neoprávnené obstaranie platobného prostriedku vrátane platobnej karty je akékoľvek získanie platobného prostriedku bez právneho dôvodu, napríklad krádežou, podvodom alebo zatajením veci pri náleze.

Použitím sa rozumie napríklad výber peňažnej hotovosti z bankomatu, platba platobnou kartou a podobne.

Ako je z vyššie uvedeného zrejmé, argumentácia menšinového právneho názoru prokurátorov organizačno-kontrolného oddelenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, prieskumného oddelenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a Krajskej prokuratúry v Nitre spočíva v tom, že z hľadiska subjektívnej stránky páchatel'a nie je potrebné preukazovať priamy úmysel páchatel'a odcudziť platobnú kartu. Podľa tohto názoru konanie smerujúce k odcudzeniu peňaženky alebo inej veci obvykle slúžiacej k uloženiu platobných kariet postačuje na prijatie záveru, že páchatel' konal v nepriamom úmysle všetkých vecí sa zmocniť. Zmocnením sa cudzej veci, ako aj platobnej karty, ak sa táto v čase skutku nachádzala medzi odcudzenými vecami, vznikla trestnoprávna zodpovednosť za všetky veci, ktoré sa v predmete krádeže nachádzali, a preto bude konanie páchatel'a v takom prípade automaticky právne kvalifikované aj ako prečin neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona.

Podľa nimi prezentovaného názoru je v súčasnej dobe používanie bezhotovostného styku a iných finančných služieb, ku ktorým je potrebné použiť platobnú kartu, natoľko rozšírené, že prevažná väčšina obyvateľov Slovenskej republiky aktívne využíva platobné karty alebo iný predmet spôsobilý plniť funkciu platobného prostriedku. Z tohto dôvodu je podľa nich vysoko pravdepodobné, že v akejkoľvek peňaženke sa okrem finančnej hotovosti nachádza platobná karta, platobný prostriedok alebo iný predmet spôsobilý plniť funkciu platobného prostriedku.

Zároveň argumentujú tým, že už zo samotnej skutkovej podstaty prečinu kvalifikovaného podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona je zrejmé, že z hľadiska následku ide o trestný čin ohrozovací, ktorý je dokonaný samotným neoprávneným obstaraním elektronického platobného prostriedku, teda platobnej karty vydananej príslušnou bankou.

Pri nepriamom úmysle podľa § 15 písm. b) Trestného zákona teda páchatel' priamo nechcel spôsobom uvedeným v Trestnom zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, súčasne však bol uzrozumený s tým, že takéto porušenie alebo ohrozenie nastane.

Vychádzajúc z uvedeného nepovažujú za potrebné preukazovať, či páchatel' v čase páchania skutku mal vedomosť o prítomnosti platobnej karty v odcudzenej peňaženke. Odcudzením peňaženky páchatel' naplnia zákonné znaky subjektívnej stránky vo forme nepriameho úmyslu podľa § 15 písm. b) Trestného zákona, nakoľko vedel, že svojím konaním môže porušenie záujmu chráneného Trestným zákonom ustanovením § 219 ods. 1 Trestného zákona spôsobiť a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený, pretože si bol vedomý, že v peňaženke, ktorú odcudzil, sa môže nachádzať aj platobná karta a túto okrem finančnej hotovosti aj odcudzil. Odcudzením peňaženky, v ktorej sa nachádza platobná karta, platobný prostriedok či iný predmet spôsobilý plniť funkciu platobného prostriedku bez ohľadu na to, či takto získanú platobnú kartu, platobný prostriedok či iný predmet spôsobilý plniť funkciu platobného prostriedku, páchatel' následne použil, naplnil zákonné znaky prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona.

Títo prokurátori považujú právnu kvalifikáciu skutku ako trestného činu krádeže peňaženky, v ktorej sa nachádzala platobná karta, ktorá nebola páchatel'om použitá, len ako priestupku podľa § 50 ods. 1 zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov alebo len ako prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 alebo ods. 2 písm. c) Trestného

zákona za rozpornú so zákonom a zjednocujúcim stanoviskom trestnoprávneho kolégia R 14/2008 (sp. zn. Tpj 29/2007 z 20. mája 2008).

Trestnoprávne kolégium zaujalo k posudzovanej otázke stanovisko, že správne výkladu zákona zodpovedá právny názor vyslovený druhým senátom Krajského súdu v Trenčíne, ktoré bolo pod sp. zn. Tpj 29/2007 prijaté dňa 20. mája 2008 v nasledujúcom znení:

- I. Trestný čin neoprávneného vyrobenia a používania elektronického platobného prostriedku a inej platobnej karty podľa § 249c ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 (od 1. januára 2006 ide o analogický trestný čin podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona v aktuálnom znení) je dokonaný samotným neoprávneným obstaraním tohto elektronického platobného prostriedku. Na dokonanie trestného činu sa nevyžaduje, aby páchatel nakladal s peňažnými prostriedkami uloženými na účte, ku ktorému bola platobná karta zriadená.
- II. Neoprávnené obstaranie platobnej karty je akékoľvek získanie platobnej karty alebo predmetu spôsobilého plniť jej funkciu bez právneho dôvodu (napríklad krádežou, podvodom alebo zatajením veci). Ak páchatel neoprávnene obstaranú platobnú kartu aj použije a spôsobí tým škodu malú alebo sa o to pokúsi, dopúšťa sa v jednočinnom súbehu trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 1 Trestného zákona alebo pokusu trestného činu krádeže podľa § 8 ods. 1, § 247 ods. 1 Trestného zákona alebo iného majetkového trestného činu, napríklad trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 Trestného zákona, respektíve jeho pokusu podľa § 8 ods. 1, § 250 ods. 1 Trestného zákona.

Ďalej trestnoprávne kolégium uviedlo, citujem:

„(...) pri trestnom čine neoprávneného vyrobenia a používania elektronického platobného prostriedku a inej platobnej karty podľa § 249c ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. 12. 2005 je predmetom útoku samotná platobná karta a nie peňažné prostriedky uložené na bankovom účte, ku ktorému bola platobná karta zriadená. Preto je tento trestný čin dokonaný už tým, že páchatel má takú kartu neoprávnene vo svojej dispozícii. Na dokonanie trestného činu sa nevyžaduje, aby páchatel nakladal s peňažnými prostriedkami uloženými na účte, ku ktorému bola karta zriadená. Ani následok tohto trestného činu nespočíva v spôsobe škody na týchto peňažných prostriedkoch, napríklad ich odčerpaním. Nevyžaduje sa ani úmysel páchatela obohatiť seba alebo iného, alebo spôsobiť na cudzom majetku škodu.

Preto neoprávnené obstaranie platobnej karty je akékoľvek získanie platobnej karty alebo predmetu spôsobilého plniť jej funkciu bez právneho dôvodu (napr. krádežou, podvodom, alebo zatajením veci) (...).“

Zo stanoviska trestnoprávneho kolégia R 14/2008, na ktorého právne vety sa odvolávajú uvedení prokurátori vo svojom právnom názore, vyplýva **jeho výlučná aplikácia len na objektívnu stránku trestného činu (prečinu) podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona (predtým § 249c ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005) a nie na subjektívnu stránku.**

Z obsahu stanoviska trestnoprávneho kolégia jednoznačne vyplýva, že trestnoprávne kolégium riešilo zásadne odlišný právny problém, a to prípustnosť trestnoprávneho postihu len konaní smerujúcich k použitiu nepravých, rôznym spôsobom pozmenených, prípadne sfalšovaných platobných prostriedkov s cieľom použiť ich ako pravé, respektíve prípustnosť trestnoprávneho postihu aj konaní spočívajúcich v neoprávnenom obstaraní a následnom použití pravých platobných elektronických prostriedkov.

Je potrebné opätovne zdôrazniť, že okrem úmyselného zavinenia sa pri tomto trestnom čine obligatórne vyžaduje aj zákonný znak skutkovej podstaty trestného činu - účel spáchania činu, respektíve motív spáchania činu „na účel použiť ho ako pravý“. Ak je účel, respektíve motív trestného činu výslovne vyjadrený priamo v skutkovej podstate, musí byť dokazovanie vedené vždy aj vo vzťahu k nemu. Pokiaľ sa páchatel dopustil konania uvedeného v § 219 ods. 1 Trestného zákona bez tohto špecifického úmyslu, nemôže ísť o prečin podľa tohto ustanovenia, a to z dôvodu nedostatku subjektívnej stránky najmä vo vzťahu k motívu spáchania činu, t. j. k motívu použiť kartu ako pravú. Pri tomto prečine teda musí byť v procese dokazovania preukázané naplnenie jeho celej subjektívnej stránky na základe zákonným spôsobom zisteného skutkového stavu.

V procese dokazovania je nevyhnutné preto vždy dôsledne zisťovať skutočnosť, či páchatel mal v momente neoprávneného zmocnenia sa peňaženky alebo inej veci obvykle slúžiacej aj na uloženie platobných prostriedkov bezhotovostného platobného styku, v ktorej sa nachádzala platobná karta, vedomosť o skutočnosti, že sa v nej táto platobná karta nachádza. Takáto vedomosť môže pritom byť výsledkom jednotlivcej poznávacej činnosti, ako aj dlhodobejšie sa formujúcej overenej skúsenosti. Relevantnú vedomosť mohol páchatel získať napríklad predchádzajúcim sledovaním poškodenej, pre neho neznámej osoby, ktorá s platobnou kartou manipulovala, prípadne pohľadom do roztvorenej peňaženky, a to či už pred alebo po jej odcudzení, prípadne z osobného kontaktu s poškodeným, spoznajúc jeho osobné a majetkové pomery, návyky a bežné štandardy jeho správania, vrátane finančnej gramotnosti a podobne. Platobná karta sa v mnohých prípadoch dostane do dispozície páchatel'a náhodne, spravidla ako skrytý obsah peňaženky alebo iných vecí, ktorých sa však páchatel spravidla zmocňuje s úmyslom odcudziť najmä peniaze v hotovostnej forme. Častokrát je tomu tak, že páchatel takýmto náhodným spôsobom získanú platobnú kartu nejakú dobu prechováva, pričom však nemá v úmysle ju niekedy v budúcnosti použiť a neskôr ju zahodí, prípadne ju ľahostajne bez akéhokoľvek záujmu o jej ďalší osud odloží. Len významne menšia časť takto získaných cudzích platobných kariet je obstaraná a prechovávaná so zámerom jej skutočného budúceho zisťného použitia. Zároveň je potrebné v každej trestnej veci skúmať aj intelektuálnu stránku páchatel'a, jeho mentálne a sociálne zdatnosti a tieto po dôslednom vyhodnotení začleniť do jej celkového kontextu.

Bez zistenia a preukázania ďalších okolností smerujúcich k úmyslu páchatel'a nie je možné samotné odcudzenie peňaženky alebo inej veci obvykle slúžiacej na uloženie platobných kariet, v ktorej sa nachádza platobná karta, posúdiť ako prečin neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona.

Vzhľadom na to, že v prípade trestného činu (prečinu) podľa § 219 Trestného zákona ide o úmyselný trestný čin (prečin), bez preukázania vedomostnej zložky páchatel'a vo vzťahu k platobnej karte nachádzajúcej sa v odcudzenej peňaženke, respektíve v inej obdobnej veci nie je možné konanie páchatel'a kvalifikovať pri splnení ostatných zákonných podmienok trestnosti inak ako len trestný čin (prečin) krádeže podľa § 212 Trestného zákona.

K naplneniu subjektívnej stránky trestného činu nestačí, že páchatel' len úmyselne konal (teda, že konal tak, ako konať chcel), ale je potrebné, aby úmyselne porušil alebo ohrozil záujem chránený Trestným zákonom spôsobom v tomto zákone uvedenom.

Zároveň je potrebné konštatovať, že každá jednotlivá trestná vec má výsostne individuálny charakter, a preto je nevyhnutné vždy dôsledne vyhodnotiť všetky konkrétne okolnosti a osobitosti skutku významné na určenie jeho právnej kvalifikácie.

Prokurátori Krajskej prokuratúry v Prešove vo svojom stanovisku venovali zvýšenú pozornosť aj spojitosti riešeného hmotnoprávneho aplikačného problému s jeho následným procesným riešením a navrhli riešenie, s ktorého aplikáciou v praxi je možné sa stotožniť.

Za celým hmotnoprávnym aplikačným problémom bol zjavne na začiatku problém vecnej príslušnosti orgánov polície na vyšetrovanie toho ktorého trestného činu s tým, že pokiaľ by skutok nevykazoval zákonné znaky prečinu podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, ale iba zákonné znaky prečinu podľa § 212 ods. 1, eventuálne § 212 ods. 2 písm. c) Trestného zákona, je na vykonanie úkonov skráteného vyšetrovania príslušný policajt uvedený v § 10 ods. 8 písm. c) až g) Trestného poriadku.

Problémom sa však javí skutočnosť, keď skutkové zistenia bez realizácie výsluchu páchatel'a nebudú krátko po spáchaní skutku alebo z trestného oznámenia poškodeného zrejmé, pričom súčasne nebudú naplnené zákonné znaky prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona, eventuálne § 212 ods. 2 písm. c) Trestného zákona, a preto dôjde „iba“ k objasňovaniu priestupku, v ktorého priebehu nebudú všetky relevantné okolnosti riadne preverené. Pokiaľ teda dôjde napríklad súčasne s krádežou peňaženky aj ku krádeži platobnej karty uschovanej v peňaženke, je podľa prokurátorov Krajskej prokuratúry v Prešove potrebné postupovať dôsledne podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku už v štádiu pred začatím trestného stíhania.

V tejto súvislosti opätovne vyvstáva otázka vecnej príslušnosti policajta, nakoľko bude zrejmé, že nepôjde o prečin podľa § 212 ods. 1, eventuálne § 212 ods. 2 písm. c) Trestného zákona, avšak súčasne nebude možné už v tomto štádiu trestného konania vyvrátiť podozrenie zo spáchania prečinu podľa § 219 Trestného zákona.

Na základe vyššie uvedeného je možné súhlasiť so stanoviskom prokurátorov Krajskej prokuratúry Prešov a prijať zjednocujúci záver, že v takom prípade nebude namieste určovať vecnú príslušnosť policajta uvedeného v § 10 ods. 8 písm. c) až g) Trestného poriadku, ale policajta uvedeného v § 10 ods. 8 písm. a) a b) Trestného poriadku, a to samozrejme pri zachovaní individuálneho prístupu v každej jednotlivéj trestnej veci.

Rovnako tomu tak bude aj v prípade, ak konanie podozrivého bude síce od začiatku možné právne posúdiť ako prečin podľa § 212 ods. 1, eventuálne § 212 ods. 2 písm. c) Trestného zákona, týkajúci sa krádeže napríklad peňaženky, obsahom ktorej bola platobná karta, avšak v prípade, ak karta ešte nebola použitá, dokazovanie bude nevyhnutné zamerať na zistenie, či neprichádza do úvahy aj existencia zákonných znakov trestného činu podľa § 219 Trestného zákona.

Komisia pre vydávanie záväzných stanovísk

A. schvaľuje

návrh stanoviska generálneho prokurátora Slovenskej republiky k právnemu posúdeniu skutku ako trestného činu pri odcudzení peňaženky obsahujúcej aj platobný prostriedok bezhotovostného platobného styku - platobnú kartu, k použitiu ktorého nedošlo, a to ani v štádiu pokusu.

B. navrhuje

generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky vydať stanovisko v záujme jednotného uplatňovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré bude záväzné pre všetkých prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry a asistentov prokurátorov.